

Καὶ ἔνθεν μὲν ἐκανόνιζον κατὰ μικρὸν τὰ τῆς θήρας, τὰ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως, ἔνθεν δὲ τὰ τῆς μουσικῆς, τῆς ποιήσεως καὶ τῆς καλλιτεχνίας, τὰ τῆς πρὸς τὸ θεῖον λατρείας καὶ τῆς νομοθεσίας, κατὰ τινὰς δὲ καὶ τὰ εἰς αὐτὴν τὴν γραφὴν ἀναγόμενα. Κόσμος ὅλος, καθὰ ὀσημέραι εἰς φῶς ἄγεται, ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἐκείνῃ Ἑλλάδι τὸ πρῶτον ἐδημιουργήθη· οὐ μόνον οἱ ἐγγλεῖοντες αὐτὸν ἄπειροι καὶ πολυσυνδύαστοι μῦθοι πασιφανῶς τοῦτο δεικνύουσι καὶ μαρτυροῦσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ καθ' ἑκάστην ἀνευρισκόμενα προϊστορικά ἐν αὐτῇ μνημεῖα κυροῦσι. Καὶ ἔνθεν μὲν ὁ Κρητηγενὴς Ζεὺς, πάντοτε ἐν τῇ νήσῳ, καὶ μετὰ τὴν ἐπικράτησιν ἐτι ἐν τοῖς Ἑλλήσι τῆς ὕψ' ἑτέραν θρησκευτικὴν ἀντιληψιν λατρείας τοῦ δωρικοῦ Ἀπόλλωνος, τὰ πρωτεῖα κατέχων, ἔνθεν δὲ ἡ Δημήτηρ, ἐν Κρήτῃ τὸ πρῶτον ὅτι ἀπέβη, « ἐπὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης », μυθευομένη, ἐκπροσωποῦσιν ἐν αὐτῇ τὴν ὄλην τοῦ σύμπαντος ὑπόστασιν, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Οἱ Τιτᾶνες δὲ καὶ οἱ Γίγαντες, ὁ Δαίδαλος καὶ ὁ περίπυστος αὐτοῦ Λαβύρινθος, οἱ ἐν ἄδου κριταὶ Μίνως καὶ Ραδάμανθυς, ἡ βασιλεία καὶ μεγάλη Κνωσός καὶ ἡ μετὰ τῆς Τύρινθος μόνη παρ' Ὀμήρῳ μνημονευομένη ὡς τειχιόεσσα ἀρχαίῳθεν λαμπρὰ Γόρτυς, αἱ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα παλαιάτα πόλεις αὐτῆς καὶ πλείστα ὅσα οὐδὲν ἕτερον ὑπεμφαίνουσιν ἢ τὸν πρῶτον σταθμὸν ἐν Κρήτῃ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ ἄριανὸς Ζεὺς διὰ τῶν ἀγῶνων αὐτοῦ μετεκόμισεν ἐν αὐτῇ τὴν Εὐρώπην, τὴν ἡμέρωσιν καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν· οὗτος δ' ἐκείθεν πραγόμενος ἐπεξετάθη καὶ κατεκάλυψε τὴν ἀπέναντι τῆς μικρᾶς νησιωτικῆς ἡπείρου τὴν μεγάλην ἡπειρον, ἡ ὁποία ἐκ τῆς κρητικῆς Εὐρώπης καὶ αὐτὴ οὕτως ἐκλήθη καὶ δι' αὐτὸ φαίνεται τὸσον τὴν πατρίδα ἐκείνης οὗτος ἠγάπησεν, ὥστε δὲν ἔνοιε νὰ χειραφετήσῃ καὶ αὐτὴν μετὰ τσοσάυτα μοναδικὰ ἐν τῷ κόσμῳ δεῖνά, διότι ὡς πεπολιτισμένη ἐπιμένει ἀκολουθοῦσα τὴν χριστιανικὴν ρήτραν: «ὄν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει!» Τοιαύτη ἐν τῇ πολιωτάτῃ ἐκείνῃ ἀρχαιότητι ἡ Κρήτη πατρίς θεῶν, ἡμιθέων καὶ ἡρώων, σταθμὸς πρῶτος, ἐξ οὗ ὀρμώμενος ὁ Ζεὺς μετὰ τῆς Εὐρώπης αὐτοῦ, κατήρξατο ἐν τοῖς ἀνθρώποις τῆς σταδιοδρομίας τοῦ πνεύματος, τῆς λυτρώσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ σώματος καὶ τῆς ὕλης καὶ ἀνυψώσεως εἰς τὸν ἰδεώδη κόσμον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπέρρευσαν καὶ κατήχθησαν.

B. ΨΙΛΑΚΗΣ

Α Λ Η Θ Ε Ι Α

Χίλιες φορὲς ἐγὼ ἔγραψα τραγούδια
Μὲ πάθος τῆς ψυχῆς, γλυκὰ γλυκὰ,
Χίλιες φορὲς ἐσκόρπισα λουλούδια
Στὰ κάλλι πῶχει ἢ γῆς τὰ μαγικά.

Ἔτι ἐκρυφτὰ μὲς' στὴν καρδιά, στὸ στήθος,
Πολύτιμο, μεγάλο, τρυφερό
Τὸ νέκρωσεν τῆς δυστυχίας τὸ πλῆθος,
Τὸ πῆρε ἢ λησμονιὰ μὲ τὸν καιρὸ.

Συχνὰ σ' ἕνα χαμόγελο ζητοῦσα
Νὰ βρῶ τὴν εὐτυχία, τὴν ζωὴ,
Μὰ πειθὸ συχνὰ ὁ δόλιος καρτεροῦσα
Ν' ἀκούσω ἐνὸς ἀγγέλου τὴν πνοή.

Καὶ νὰ μοῦ πῆ: Γιὰ σίκω ἀψ' τὴν ἀπάτη,
Τὰ ὄνειρα παράτα τὰ τρολλὰ,
Πάρε τ' ἀληθινὸ τὸ μονοπάτι
Π' ἐμπρὸς μας ταπεινὰ χαμογελά

Ἦ! ἄγγελε ποῦ τόσο σ' ὄνειροῦτικα,
Σὺ δός μου τῆς ἀλήθειας τὸ κλειδί,
Λυπῶσον με ποῦ τόσο ἐμαρτυροῦτικα
Ἄπο μικρὸ κι' ἀνήξερο παιδί.

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΑΝΑ ΤΟΝ ΕΛΙΚΩΝΑ

ΒΑΛΛΙΣΜΑΤΑ

Τὸ ἐπόμενον δὲν ὑπολείπεται ὡς πρὸς τοῦτο, εἶνε δὲ περίφημον ἐν Σικωττικῷ, ὄχι μόνον διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σπαραξικάρδιον μουσικὴν, ἣτις τὸ συνοδεύει, δημῶδης οὕσα:

Τὸ σπαθὶ σου γιατί' ἔτσι σὰ ματοβαμμένο;
'Εδουάρδε, 'Εδουάρδε!
Τὸ σπαθὶ σου γιατί' ἔτσι σὰ ματοβαμμένο,
καὶ πῶς τόσο πένθος 'ς τὴν ὕψι γυτὸ; — ὦ!
Τὸ γεράκι μου ἔχω μ' αὐτὸ θανατωμένο,
μητέρα, μητέρα!
Τὸ γεράκι μου ἔχω μ' αὐτὸ θανατωμένο,
κανένα δὲν ἔχω πιά ὅμοιο μ' αὐτό. — ὦ!

Πουλιὸ αἷμα δὲν ἔχει μιὰ τέτοια κοκκινάδα.
'Εδουάρδε, 'Εδουάρδε!
Πουλιὸ αἷμα δὲν ἔχει μιὰ τέτοια κοκκινάδα,
παιδάκι μου πὲς τὴν ἀλήθεια σωστή. — ὦ!
ὦ, τὴν κόκκινὴ μου ἔχω θανατώσει φοράδα,
μητέρα, μητέρα!
ὦ, τὴν κόκκινὴ μου ἔχω θανατώσει φοράδα,
περήφανη τόσο, καὶ τόσο πιστή. — ὦ!

Γρηὰ ἦτο ἡ φοράδα, ζημιὰ δὲν εἶνε τόση,
'Εδουάρδε, 'Εδουάρδε!
Γρηὰ ἦτο ἡ φοράδα, ζημιὰ δὲν ἦτο τόση,
σένα ἄλλος σοῦ θλίβει τὰ στήθια καύμος. — ὦ!